

Den danske model:

Kystfiskeriet i krise

Den danske model fremhæves som en succes og rollemodel for EU. Men modellen har også betydet tab af arbejdspladser i udkantsdanmark, siger ekspert.

EU-Kommissionen ser en privatisering af fiskerikvoterne som vejen frem mod et bæredygtigt fiskeri. Den danske model med individuelt omsættelige fiskerikvoter, som blev indført i 2005, fremstår som rollemodel for EU.

Den tidligere forvaltningsmodel var kraftigt styret af staten. Det nye danske kvotesystem af 2005 giver fiskerne en øget frihed til selv at planlægge deres fiskeri ved at gøre det muligt at leje, købe og bytte kvoter med hinanden.

Men den nye model har ikke været en succeshistorie for alle fiskere. NOTAT har talt med Jeppe Høst, Ph.D.-studerende i etnologi ved Københavns Universitet, der undersøger forandringerne i de danske kystsamfund og kvotesystemets indvirkninger på fiskeriet.

Hvorfor hører man om det danske system som en succes?

»For fiskerne er det afgørende, at de har fået en frihed til at planlægge deres fiskeri, men det har også medført afhængighed af banklån, og at de praktisk talt har købt hinanden ud.

Selvom bankerne nu får en større del af kagen, så er der generelt blevet en lidt

bedre økonomi for dem, som ejer nok kvoter. Men alt i alt er der blevet færre om at tjene de penge, der er i fiskeriet.

For staten betyder det meget, at fiskeriet er rentabelt, og at man nu har fundet en model, der regulerer sig selv via markedskræfterne«.

Hvem er taberne?

»Taberne i systemet er alle dem, der ikke fik fiskerettigheder foræret, da man startede systemet. **Også for unge, der gerne vil ind i fiskeriet, er det særlig skidt. Man skal ikke bare ud at købe fiskerettigheder, men også havdage, kilowatt og tonnage – alt sammen rettigheder, som man skal købe på markedet, og som alt sammen er dyrt.**

Det er også et tab, at det kun var bådejeren, som fik kvoter. Det har stillet kvoteejerne meget stærkere, og man ser at mandskabsdelen af aflønningen er gået ned«.

Hvilke tendenser ser man i det danske fiskeri som følge af kvotesystemet?

»Der er en tendens til, at rettighederne samler sig på de store fartøjer. De kan byde en lille smule mere, hver gang noget er til salg. På den måde samler fiskekvo-

terne sig langsomt, men sikkert på færre hænder.

Omkring 25 pct. af bådene i Danmark er forsvundet, hvilket også har medført et betydeligt tab af arbejdspladser. Fiskeriet koncentrerer omkring nogle få havne, mens flere fiskersamfund er blevet lukket i kystområderne.

Vi ser også, at svenskerne køber aktivt op for tiden. De har bedre lånemuligheder. Det er et problem især for de små aktører som kystfiskerne. Faktisk er kystfiskerbegrebet i dag en anakronisme.

Der er også nogle, der lejer fisk, fordi de ikke vil binde sig til et banklån. Der bliver udbudt og lejet virkelig mange tons fisk om dagen, men du skal være en dygtig fisker for rigtig at få økonomi i lejefisk«.

Konklusion?

»Fiskeriet er ikke længere et erhverv, hvor man kan skabe sig en levevej udelukkende, fordi man har viljen til hårdt arbejde. Set fra samfundets side har vi i mange dele af udkantsdanmark mistet endnu et erhverv. Med store lån og bankerne involveret er én ting i hvert fald sikkert, det er ikke et system, der kan laves om.« ♦

